

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városbázis,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdete-
sek.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Husvét ünnepén.

A világ Megváltójának feltámadását ünnepeljük.

Ronsátok le e templomot és én harmadnapra felépitem azt — mondá a Mester. Igéretét teljesítette, mert szétörtötte kősríjának zárait és a nehéz kőlapra állva diadalmasan kérdezte: Halál! hol van a te hatalmad... És mivel megmondta, feltámadt volna, ha a világ romjai alá temetik is...

Megjárta a Golgota utját és lerokkadt a nehéz kereszt alatt. Tanítványai elhagyták nagy tragédiájának végső pillanatában. Elhagyva barátaitól és népétől, kiket az üdvösség tudományára és az emberi szeretetre tanított, meghalt igazáért a kereszten... Kora nem tudta megérteni nagy eszméit és ragyogó élet-példája nem győzte meg az embereket tanításának isteni voltáról...

A bűnbe és szilaj örömök utvesztőjébe tévedett népet vissza akarta vezetni az Igazság útjára... Bele akarta oltani kortársainak virágtalan lelkébe a szeretetet... Hitet szándékozott oltani az emberek szívébe és a legfőbbesébb altruizmus tanait hirdetve az élet zivatari között vergődő lelkeket a megnyugvás kikötőjébe kívánta vezetni...

Nagy és nemes törekvéseiért csak egyetlenegyszer kapott pálmát és elismerést nemzetétől, mikor Jeruzsálembe vonult. A pillanatra lelkesülő nép Hozsannával fogadta, a tavasz virágait hintette útjára... Amde a virágoknak tövise már akkor sebzette szívét, mert nagy lelkében érezte, hogy az irástudók és farizeusok által feltűzött nép néhány nap múlva a keresztre feszíti...

A nagy tragédia végső felvonása csakugyan elkövetkezett Nagypénteken... A fanatizált tömeg, mely Krisztus tanításának, tisztaságában, az általa hirdetett eszmék magvában romlott életének elítélését látta, életére tört... A sötétség kioltotta a világosságot és mikor az agyongyötört Messiásnak, az eszmények hőroszának haladókló ajkairól ellebbent a *Consummatum est*, az isteni jóslat elkövetkezését nem értő tömeg fellelégett abban a biztos tudatban, hogy kioltotta annak a ragyogó napnak fényét, mely sötétséghez szokott szemét sértette...

A szent hajdan történetét komor színekkel festő biblia nemes egyszerűséggel beszéli el a krisztusi tragédiát. A kereszten elvezett Istenembert kősziklába temetik... Sirjára óriási kőlapot hengerítettek, azt lepecsételik, nehogy rajongó tanítványai ellopva a testet, azt híreszteljék, hogy a Messiás feltámadt... Zordon tekintetű katonák őrzik a Szentnek sirját abban a kába hitben, hogy a nap esti leáldozása után nem kél fel többé új ragyogásra...

A nagy temetkezés után azonban harmadnapra, a hajnal szürkületében felpattant a sziklasír és a gonoszság áldozata levétvén halotti leplet a kőlapra áll és fenszóval hirdeti: „Én vagyok a feltámadás és az élet...” A sírból kiözönlő fény földre sújtja a fizetett zsoldosokat, az ébredő madarak zengő kórusa üdvözli az előtörté Igazságot, a sírhoz törekvő sirató asszonyok szent csodálattal telnek el, a feltámadás hírért szárnyaira veszi a tavasz hajnali szellője és a csodás pillanatban egy édes, megnyugtató, boldogító érzés tölti meg a szíveket és élő hitté válik az emberek lelkében az a gondolat, melynek kifejezését adott a keresztrefeszítés alkalmából kirendelt pogány százados, hogy Krisztus valóban az Isten fia...

A feltámadás csodája volt Krisztus tanítása igazságának legfőbbesébb bizonyítéka. És e esoda lett a keresztyén hit erősségének alapja. Ezen az alapon, ezen a sziklaszilárd igazságon épült fel a keresztyén hit hatalmas temploma, melyben az élet viharai közepett összetépett szív nyugalmat talál... Fázott és égett azóta e vén világ, megrengett a föld a zsarnokok hatalma alatt, népek enyésztek el, nemzetek rohantak önásta vagy ellenségeik által megnyitott sirjukba, a krisztusi tanítás azonban a vérzivatark között is erősödött és ma kétezer év után is boldogító hite az emberek millióinak...

Az isteni Igazság győzedelmének napján: a Husvét poctikus szent ünnepén teljük meg szívünk hálával az Üdvözítő iránt. Az ő szenvedésekben önfeláldozó, dicsőségben gazdag élete vezessen minket is az igazság útjára... Legyen hitünk gazdag tettekben kész cselekedetekben... Ne romboljuk hitetlenségünkkel vagy közönyösségünkkel a vallásérkölciség templomát, melynek első főpapja a kereszt kínos halálával váltotta meg lelkünket, hanem folytassuk az isteni munkát, megerősítve a szíveket a kereszténység fűsleges eszméjének szeretetében.

Halleluja, Halleluja!

Koncz Ákos.

Darányi tíz éves kormányzása.

Néhány esztendei megszakítással tíz esztendő óta áll Darányi Ignác a földmivelési kormányzat élén s közel másfél évtized eredményei e téren az ő nevéhez fűződnek. Egy részről nagy arányokban tovább fejlesztette régebbi gazdasági intézményeinket, másrésztől egész sereg új intézményt teremtett meg a mezőgazdasággal foglalkozó osztály és különösen alsóbb rétegei, a kisemberek javára.

A jubileum alkalmából e helyen csak azokat az intézményeket és intézkedéseket ismertetjük röviden, amelyeket Darányi saját alkotásainak nevezhetünk, mert a mezőgazdasági politikának általa kezdett új irányának megelőlelőn a létező intézmények tovább fejlesztése mellett ezek az alkotások jellemzik legjobban azt a fokozott gondoskodást, amellyel a földmivelési kormányzat Darányi alatt a magyar mezőgazdaság ügyét fölkarolta.

A mezőgazdasági munkásügyek terén Darányi legelőbb is a mezőgazdasági munka jogviszonyait rendezte. Az 1898. évi II. törvényekkel tette az első lépést, amely törvények hármas főcélja volt. A munkások és munkaadók jogviszonyait a jogegyenlőség alapján szabályozni; megszüntetni a munkások rovására üzött visszaéléseket és a munkaadóknak izgatók által való presszionálását; a munkások szerződésének megkötését nyilvános ellenőrzés védelme alá helyezni és a megkötött szerződés teljesítését az állam halalmával biztosítani. Ezen alapon szabályozta a vízi ut és vasút építésnél alkalmazott munkások, a dohánykereskedés, az erdei munkások, a munkásvállalkozók és munkások, a birtokos és cseplő vállalkozó, a birtokos és gazdatiszt jogviszonyait is. Az aratás biztosítása érdekében az állami gazdaságokban munkástartalékokat szervezett. A munkások életviszonyainak javítása érdekében szervezte a gazdasági munkás- és cselédsegítő pénztárt, a községitő alapok intézményét, az országos ingyenes munkásközvetítést és a gazdasági munkások lakások építésének állami támogatását. A mezőgazdasági munkásokhoz hasonlóan szabályozta újabban a mezőgazdasági cselédek és munkaadók jogviszonyait is.

A hosszu ideig egy helyben szolgáló gazdasági cselédek és jóra való mezőgazdasági munkások részére pénzbeli jutalmakat létesített és fölelevenítette az arató ünnepeket. Máiig kereken kétezer népkönyvtárt szerzett, Ez intézkedések eredménye: a munkásvargások megszűnése, a munkásnép anyagi és szellemi erőssége: a szociális izgatás erejének csökkenése.

A gazdasági szakoktatás terén első alkotása volt a népies gazdasági tanfolyamok szervezése. 1896 óta 5761 előadó tartott 33,751 előadást, 2,305,434 hallgató résztvételével.

Megindította a gazdasági szakoktatás reformjának előmunkálatait abban az irányban, hogy egy gazdasági főiskola létesíttessék s a földmives iskolák egy része a középbirtokosoknak szükséges gazdasági aliszteket képezzen. A mezőgazda-

sági muzeum, amely a maga nemében elismerten a legfokéletebb ily intézet, teljesen Darányi alkotása.

A gazdasági háziipar fejlesztése érdekében évenként, téli időben 300—350 községben tanfolyamot rendezett. A földmivesséskolákat és gazdasági ismételő iskolákat a gazdasági háziipar tanításához szükséges eszközökkel felszerelte. Ez idő szerint 45 községi háziipari szövetkezet működik, 2445 taggal, akiknek téli keresete átlag 225 kor.

A hegyvidéki nép gazdasági és kulturális helyzetének javítására irányuló állami akciót Darányi 1896-ban indította meg és később kiterjesztette Bereg vármegye egész területére és Máramaros, Ung, Zemplén, Ugocsa, Sáros, Árva, Trencsén és Liptó vármegyékre is. Legelőbb a föld- és legelőhiányon igyekezett segíteni és fejlesztette a gazdálkodás minden ágát. Az akcióba legelőbb bevont megyék területén működő 125 hitelszövetkezetben a népnek több mint 2 millió korona megtakarított pénze van. Az 1902-ben megindított székely akció szintén fölkarolta a gazdaság minden ágának fejlesztését s a szakismeretek terjesztését. Ez akció eredménye az erdélyi birtokrendezések új és célszerű szabályozását is.

A külföldi gazdasági szaktudósítók intézményét Darányi 1906-ban szervezte s minden fontosabb államba szakközvegeket küldött ki.

Az állattenyésztés újabb és hathatósabb előmozdítását célzó törvényjavaslat most van munkában s teljesen új alkotás a községek legelő szerzésének állami támogatása.

A szőlőszet és borászat terén a budafoki pincemesteri tanfolyam hatását Darányi azzal is gyarapította, hogy életbe léptesse a vándorpincemesterek intézményét. Darányi honosította meg a mintaszüretkező intézményét is.

Legújabbban a borértékesítés országos és nemzetközi szervezését vette munkába. Az olasz borvámklauzula megszüntetését ő készítette elő, valamint a tokaji bor védelmét Ausztriában és Németországban, továbbá a borhamisítás egyforma üldözését úgy nálunk, mint Ausztriában is.

A gyümölcsészet és kertészet terén az ő alkotása a budaörsi határban levő 64 holdas Erzsébet királyné-gyümölestelep és a hunyadvármegyei Tyej községben létesített gyümölcsésiskerületi állomás. Itt kell megemlékeznünk az Erzsébet-ligertől is, melyeket fölhívására országszerte majdnem minden községben létesítettek boldogult királynénk emlékezetére. Legújabbban a diunyetermelés fejlesztését és javítását, továbbá a konyhakertészet népies fejlesztését kezdte meg.

A vízi ügyek körül legnagyobb alkotása a vízi munkálatok új programjának kidolgozása. Készen van a vízjogi törvény olyan értelmű átdolgozása is, hogy a vízi pari és gazdasági célokra való fölhasználása előmozdítottassék. A városok élclmezésének javítása szempontjából megindította a városok mellékén haltenyésztlő telepek létesítését állami támogatással. Az erdszet fejlesztésére elrendelte, hogy az állami erdőbirtok egyrésze

házi kezelésbe vétessék. Az ő alkotása a kopár területek befásítása iránt rendszeresen megindult akció s a költségvetésben gondoskodott a kopár területek befásításának támogatásáról.

Első minisztersége idején átvette a pénzügy-minisztériumtól a régebbi állami telepitések és állami földbirtokok kezelését. Megindította a régebbi telepek községek gazdasági és kulturális fölsegítésének munkáját s e célból jelentékeny segítséget adott a telepéseknek középületek emelésére és a gazdálkodás különböző ágainak fejlesztésére. A telepítésről és parcellázásról szóló új törvényjavaslatot elkészítette. Jelentékeny sikert ért el azzal, hogy nagyobb birtokok parcellázásánál közrejár.

A gazdasági szervezetek fejlesztése és támogatása Darányi egyik legnagyobb érdeme. Az ő közreműködésével jött létre az 1898. évi XXIII. törvénycikk, amely szervezte a gazdasági hitel-szervezetek középponti vezetését és az állam támogatását a szervezetek részére biztosította. Ez idő szerint a gazdasági hitel-szervezetek száma kétezeren felül van, működésük közel 6500 községre terjed ki s tagjai száma fél millió, a takaréki betétek összege 50 millió, a tartalék-alapok vagyona 5 millió. Támogatta a Magyar Gazdaszövetséget a fogyasztási szervezetek szervezésében. E szervezetek száma ma 800. A szervezeti gabonaratárak építését, az építési költségek öthatod részéig menő segítséggel támogatja.

A fürdők és üdülő helyek társadalmi és közgazdasági fontosságának méltánylása folytán Darányi fölvetve a földmívelésügyi kormány feladatai közé a hazai fürdő és üdülő helyek különös gondozását is. A két legnagyobb állami fürdőtelepet Herkulesfürdőt és Vizaknát elsősorú fürdőkép fejlesztette. A másik nagy üdülő telep, a Balaton fejlesztése érdekében közreműködött abban az irányban, hogy a zalai part vasutat kapjon, gondoskodott a balatoni kikötők kiépítéséről és fejlesztéséről.

Gazdasági politikájának megfelelően szoros összeköttetésbe lépett az országos gazdasági szakértővel. A Magyar Gazdaszövetségnek Károlyi Sándor gróf utódjaként most is elnöke. Kormányzása elejétől kezdve máig különös figyelemmel volt az egyesületi élet előmozdítására és fejlesztésére s az egyesületek kérdékrekléj munkálásában mindig hathatósan támogatta. Kormányzása alatt megokszorozódott a falusi gazdakörök száma és új életre élevedtek a vármegyei gazdasági egyesületek.

Modern gazdálkodás.

Mezőgazdaságunk fejlődési fokának megítélésére egymagában is jellemző, hogy aránylag kedvezőtenebb talajviszonyok mellett a külföldi államok (Németország, Olaszország, Ausztria) termésözama egy-egy holdon lényegesen nagyobb, mint nálunk. Pedig ebben a kétségkívül felülő jelenségben nincs semmi boszorkányság! Egyszerűen a modern gazdálkodás eredménye, amidőn t. i. a termőföldet teljesen sajátos tulajdonaihoz képest kezelik. Ezen eljárás bázisa a műtrágyázás, mely a vegyészeti tudomány előrehaladásával ma döntő befolyást

gyakorol a föld termőképességére. Tiszttára érthetetlen, hogy hogy ntlunk — az evidens eredmények dacára — csak lassan hódít teret a műtrágyázás. Igaz ugyan, hogy nem szolid cégek értékelten műtrágyaféleket (épen legutóbb emlékezett meg ilyenekről e lap is) szónak a gazdák nyakába, de ennek ugyancsak a gazdák az okai. Ahelyett, hogy megbízható helyen vagy sírolnának, felülnek mindenféle hangzatos hirdetésnek, s nemcsak maguk károsodnak, hanem gátolják így a magyar műtrágya-
ipar fejlődését is.

Ennek a kártévő állapotnak hosszu küzdelem után sikerült gátat vetni, úgy, hogy a számbavehető magyar gyárak bevonásával megalapították a Műtrágyát értékesítő szövetkezetet, még pedig oly módon, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek közvetlen és hathatós ellenőrzése biztosított. A szövetkezet nemcsak abban az irányban fejt ki rendkívül hasznos munkát, hogy a fogyasztókat megvédi a visszaélések ellen, s műtrágyázással folytatott egész kísérleti ügyet az ediginél sokkal nagyobb szabású alapon szervezi (erre szolgálunk pl. a nagy pénzidjakkal mellett kiütött versenyek), hanem igen becsesnek ígérkezik oly irányú tevékenysége is, hogy a műtrágyázás jelentőségét, alkalmazási módjait s általában az erre vonatkozó tudnivalókat ingyenes művekben és röpiratokban igyekszik megismertetni a gazdtársadalommal. Egész kis könyvtár készült el már ilyen módon, s ebben a sorozatban jelent most meg Benes Józsefnek, a magyar vegyészeti ipar e kiválóságának egy igen becses füzetet, melyben műtrágyaiparunk helyzetét és jelentőségét világítja meg. Eleven tollal és az egész kérdés fölünyes ismeretével állítja elénk ezen nagyfontosságú iparág küzdelmes múltját s nem kevésbé nehéz jelenlegi helyzetét, midőn nemcsak a vámentesen behozható külföldi termékekkel kénytelen felvenni a harcot, hanem le kell győznie azon nehézségeket is, melyek a nyers anyag drágább beszerzésével járnak.

A viszonyok alulalására mindenesetre jellemző, hogy ma kevesebb vállalat foglalkozik műtrágya előállításával, mint az előző években. A kedvezőtlen üzletmenet következtében teljesen megszűnt a szegedi műtrágya-gyár, valamint a Steiner és Grossmann-égy műtrágya-gyára. A Kramer J. cég egeresi gyára már néhány év előtt beszüntette a szuperfoszfát előállítását; ugyanezt jégyezhetjük föl a Sátori Mór-féle cégről. A Zalathnai kénkvand-
ipar részvénytársaság, mely tavaly beolvadt a „Klotild” Első magyar vegyipar r. t.-ba, 1895-ben építette meg brassói műtrágyagyárát. E vállalat részvénytőkéje 2½ millió koronáról fokozatosan 656,250 koronára olvadt le és osztalékot egész fenállásán alatt sohasem fizetett.

A soroksári műtrágya-gyár, mely 1887-ben keletkezett, a tulajdonosai folyton változtak, szintén kénytelen volt a múlt évben üzemét megszüntetni. A Hungária műtrágya-gyár állta meg leginkább a helyét, főleg azért, mert számos ronkiparag gyártására van berendezve. Így is fönállásának első 5 évében — egy év kivételével — egyáltalán nem fizetett osztalékot és 1899. óta is csupán 6, illetve 7 százalékot juttatott részvényeseinek. Tőkéje tehát 17 évi átlagban 37 százalékot jövedelmezett, ami rózsás állapotnak egyáltalán nem mondható.

E válságos helyzetben kartellt kötöttek a gyárak, melyet annak idején számtalan támadás ért.

Benes említett munkájában viszont arra utal, hogy a műtrágya-kartell valóban joggal sorozható a közgazdaságilag produktív kartellek közé. Produktívnak nevezi pedig azért, mert a szuperfoszfát révén befektetett tőke busás jövedelmet hajt. Cserháti számítása szerint az országos átlagban 100 kg. szuperfoszfát 100 kg. fölőseletet jövedelmez buzában, ha tehát 100 kg. szuperfoszfát révén 8 korona 50 fillér befektetést eszközölünk és ezért a mai árviszonyok mellett 24 korona jövedelmünk van, ez holdankint 15 korona és 50 fillér tiszta fölőselet jelent. Egyébként is a kartell keze köve volt mindig az árak meg szabásában. Egy mélyen látó közgazda leszűrt tapasztalata nyilatkozik meg itt azon állításában, hogy oly cikknél, mely a vámkülföldön sokkal olcsóbban állítatik elő és amelynek behozatala vámentesen történik, ki van zárva még a lebetősége is annak, hogy a belföldi gyárak összeheszdése által a külföldieknél lényegesen magasabb árak legyenek elérhetőek. Hiszen különben a bel- és külföldi árakat folyton összehasonlító élelmes kereskedőmennyomban átkötés lépne és a nyakunkba zu-

dítan a külföldi műtrágya árszínvonalát. Állításait különben részletes és meggyőző statisztikai összehasonlított adatokkal bástyázza körül, s amidőn megállapítja, hogy míg a nyersfoszfát átlagos ára több mint 30%^o-al emelkedett, addig a szuperfoszfát a foszforának átlagára csupán 12¹/₂%-kal fokozódott, vagyis a kartell uralma alatt a szuperfoszfát árának drágulásánál is kisebb mértékben emelkedett.

De hát nemcsak a nyersanyag drágult, hanem 50–60%^o-kal emelkedett a munkabér, a szén, a szálak és a gyártással kapcsolatos összes anyagok és eszközök ára. Önkényes ármegszabásról tehát ilyen viszonyok között szó sem lehet, s még kevésbé lehet most, midőn a szövetkezet az Omge közvetlen ellenőrzése mellett dolgozik. Mindezt szükséges volt elmondani különösen azért, mert épen az árviszonyok gátolják legtöbbször a gazdák tisztálátását. A fentiekből pedig az tűnik ki, hogy az árak alakulása ebben a természetben mindig a világ konjunktúrájához igazodik. Emellett továbbá megállapítható, hogy az áraknak magukban véve teljesen alárendelt jelentőségűek van az elért eredményekkel szemben. Magyarország szuperfoszfát fogyasztása ugyanis hivatalos adatok szerint a legutóbbi tíz év (1897–1906.) alatt 574 millió métermázsával volt.

Ha már most igen mérsékelt számítással, vagyis nem a mai 24 koronás gabona-árat, hanem átlagban csupán 16 koronás gabona-árat veszünk alapul, kiszámíthatjuk, hogy ez az 5,740.200 métermázsás szuperfoszfát, mely egy évtized alatt a hazai talajba elvetetett, összesen 91,843.200 koronával, vagy mondjuk kerekken 100,000.000 koronával fokozta a magyar föld hozadékát. A jelenlegi szuperfoszfát-fogyasztást és a mai értékesítési árakat véve alapul, a szuperfoszfát révén az évi többlett-termelés mintegy 26 millió koronára tehető.

Ha már az eredményeket nézzük, akkor egyenesen kihívja a figyelmet Olaszország, mely igen nagy részben egyenesen szuperfoszfát-fogyasztásának köszönheti rekonstrukcióját, ami pedig föltényezője volt az ország pénzügyi újjászülésének. Hivatalos forrásból származó statisztikai adatok szerint ugyanis Olaszország műtrágya-fogyasztása a legutóbbi évtizedben 510.500 kocsiira komoly volt. Ha a fentebbi számítás alapján ott is 16 korona átlagos gabona-árat és minden métermázsás szuperfoszfát után csak 1 mm.-nyi gabona termésközfokozást veszünk átlagban fel, azt találjuk, hogy az olasz mezőgazdaság hozadékáa 10 csendőn alatt 817 millió koronával gyarapodott.

De nem szabad felednünk azt sem, hogy a műtrágyák alkalmazása mennyiben befolyásolta épen termésközfokozó hatása folytán a földbírtok értékének emelkedését. Leginkább illusztrálja ezt a dunántúli vármegyék földértéke, ahol az utóbbi 10 évben, különösen amióta ezen megyékben a műtrágyák használatát fokoztatták mértékben alkalmazták, a föld értéke közel 100%^o-kal emelkedett. Olyan meggyőző adatok ezek, melyekhez valóban felesleges bármiféle kommentárt fűzni.

Asáskairtasés a fa- s madárvédelem.

Budapest. ápr. 11.

(P. dr.) A mint a tavasz beköszönt, elfogja az Alföldet, főleg Hajdu- és Szabolcsmegyét a sáska-félelem. Eszükbe jut az embereknek a múlt év veszedelme és küzdeme, melynek elmúlásával pihe-nésre hajtották fejüket s most az új veszedelem közeledtével foglalkoznak ismét az eshetőségekkel. A magyar Alföldet is fenyegető ázsiai vándorsáskáról Rossikow orosz tudós igen érdekes és értékes tapasztalatokat s megfigyeléseket tesz közzé, melyek nem csak a kártevő lény vándorlásainak okairól, hanem az eddig ellene folytatott küzdelemnek s védekezésnek céltalan voltára is világosságot vet.

A vándorló-sáskáknak egyedül tenyészőhelye Oroszországban az Ural-Kaspi-Pontusi alföldnek mocsaras vidékei, melyeknek sással benőtt területeibe rakja a vándorsáska petéit. A sáskáknak

kivándorlását tenyészőhelyeikről eddig a tulzsa-porodásnak, az élelemhiánynak, a vándorlási ösztönnek s a szél befolyásának tulajdonították. Pedig mind e tényezőnek csak alárendelt jelentősége van. A vándorlásnak legfőbb oka Rossikow szerint bizonyos paraziták, élősködők föllépeése. S ezek külsők és belsők. A külsők a Sarcophagina hus-legyek családjához tartoznak. Ezek eleve-nek szülnek s álcáikat a sáskák idősebb lárváinak s a már kinőtt sáskáknak külső nemi részeibe rakják s pedig egybe egy-öt álcát. Ezek 3–4 hétig élősködnek a sáskán; s ennek testét aztán a nyaki részen, a fej és a mell között hagyják el, miközben a sáska teste és törzse egymástól sok esetben elválk, s a sáska elpusztul. Tehát az ezen paraziták által okozott bajok készítetik a sáskát kivándorlásra. Rossikow példaképpen említi egy esetet, hogy a Sarcophaga lineata álcái egy nagy sáskacsapatot két hét alatt tetek tönkre.

A vándorló-sáska belső élősködő bizonyos vörös atkák (Acarina), melyeket azonban közelebbről még nem határoztak meg. Egy-egy idősebb lárvában ötszáz ilyen parazita is él; s főleg olyan helyeken tanyázik, hol a testet főd kemény pánccal gyenge, minő például a gyűrűknek érintkező részei.

Ezekből a tapasztalatokból Rossikow a következő tanácsokat vonja le. Nagyon helytelenül járunk el, ha a sáskát nagyon fejlett lárvállapotban, vagy már egészen kifejlett korában irtjuk ki, mert ilyenképpen a hasznos parazitákat elpusztítjuk. Tehát a vándorló-sáska ellen való küzdelemben az ifjabb lárvák megölésére kell törekednünk; a többire nézve pedig a természetnek, illetőleg a paraziták munkásságának kell szabad folyást engednünk. A még ki nem fejlődött lárvák elpusztítására a Schweinfurti zöldet ajánlják, mely a franciák tapasztalatai szerint eredményesen használható, ha a sáskák tenyészőhelyein megfelelő porhintókkal a növényekre szórják. A megmérgezett növényrészekkel való táplálkozás megöli a-lárvákat.

Az emberi munkával párhuzamosan kellene haladnia a madarak munkájának. Ez azonban egy másik nagy föltételtől függ, a fásítástól, az erdősítéstől. A sivatagon, a fátlan pusztán, steppen nem lehet madár, mert nincs hol fészkeljen. Ezzel a két igen fontos kérdéssel azonban összeütközésbe kerülünk a magyar népek még mindig erősen nomád hajlandóságaival. A nomád nem tűr fát, növényt a maga pusztaságán; neki akadálytalan körültekintésre van szüksége minden irányban. De nem tűr a magán kívül semmiféle állatot vagy madarat sem; mert mindez az ő csendjét háborgatja. Sajnos, ez a két hajlandóság még ma is bennünk van. Ezer éve lakunk ezen a földön, a civilizáció ránk rakta külső mázat; de nomád hajlandóságainkat kiirtani nem bírta. A falusi legénynek fő virtusa, hogy az országot mellé ültetett fákat letörje. Azt hiszem, hogy e sorok olvasói között nincs senki, ki ezt ne tapasztalta volna. A fiuknak meg az a virtuskö, hogy minden madárfészket kiszednek, mely elűjk kerül s melyhez hozzá férhetnek. Ezt kiegészíti a szentri-fiunk flóberezése. Az okos apa azt hiszi, hogy fia elő-

keléséhez tartozik, hogy tizenkét éves korában flóbert-puskája legyen. Ez a fiu aztán lelő mindent, amit puskájával elérhet. Sajnos a varju, a szarka, a vérese nem várja meg a puskát; hát áldozatul esik neki a legszelidebb madársereg, a kedves éneklő madarak. A fülemile, a pinty, a csiz, a tengelic, az ökörszem, a rigó, valamennyi oly bárgyu, oly szelid, hogy nyolc-tíz lépésre megvárja puskás ellenségét. E csoportot kiegészíti a fecske, a mely az időtlen vadásznak rendes zsákmánya. Hisz még felnőtt vadászok is virtuskodnak, hogy a feeskét röptében le bírják löni. Mintha bizony nehéz dolog volna lelőni ezt a madárkát, mely oly egyenletesen leszik a levegőben!

E kettős nomád-szenvedélyt akarja a tanügyi kormány az úgynevezett madár- és fa-nappal kiirtani. Ezzel azonban célt nem érünk. Az az egyegy nap olyan, mint a csepp a tengerben. Elmulik, aztán vége. Itt nem egy napi, hanem éveken, nemzedékeken át tartó következetes, soha nem szünetelő munkára van szükségünk. A népiskolában, az ismétlő-iskolában mindennap kell a gyermekeknek hallaniok a madaraknak, a fáknak nagy hasznosságát. Űdítő harmat nincs, a hol növényzet nincs, mi az égből lehulló vizet megkösse. A madarak énekükkel elbájoznak; rovarpusztításukkal meg valóságos mentőszolgálatot tesznek az emberiségnek. Ezeket az eszméket kell az ifju nemzedéknek éveken át szüntelenül hallania, hogy megszokja a gondolatot s annak tartalmát, s megszeresse azt a gyengéd kegyeletet, mely nélkül madár- és favédelem nincs. Természetesen az állami hatalomnak is közbe kell szólnia. Óráhosszat mehetünk az Alföldön, de meg a Dunántulon is, s látni fogunk nagy forgalmu utakat abszolút fátlanságban. Tehát a községet kell felelőssé tenni szigorúan, büntetés terhe alatt a maga határában huzódó utak fásításáért; a fairtókát pedig kegyetlen büntetéssel, pénzbürséggel kell sújtani. A pénz legjobban fáj. Ugyanígy kell eljárni a madárpusztítókkal is. A flóbertpuskát meg fegyver- és vadászenvedélyhez kell kötni, erre is kiterjesztvén a hasznos madarak pusztításáért járó büntető-szankciót.

A fő pedig a nagy mértékű fásítás és erdősítés. A sokszoros aszályban szenvedő nagy Alföldnek legnagyobb része fátlan. Fásznagykunszolnoj vármegye egész területének csak félszázaléka, Békés, Csongrád, Csanád megyének csak egy százaléka erdősített.

A debreceni Hortobágnak területe 54.000 hold; ebből csak haterzet hold áll eke alatt, a többi legelő. Ezen az óriási területen 15.000 szarvasmarha, 5—6000 ló, 4—5000 sertés s vagy 60.000 juh tengődik. Tengődik, mondom, mert legelője csak júniusig van. Mikor a buzaérlelő nap sugar ráfekszik az alföldre, a Hortobágy kiaszottá válik, mert nincs rajta védő fa, mely a legelőnek oltalmat nyújtana. Ha baj van, az öntöző-csatornák képze azonnal föltámad a lelkekben; a baj elmúltával feledékenység borul mindenre. Akárcsak a sáskairtas! A jövővendél való nem törődés, ez is nomád vonás! Az 1863. évi óriási szárazság tánu

Debreczen városa öntöző-csatornákat szorgalmazott; de sőt az előmunkálatok is megindultak; jobb idők elkövetkezével aztán elcsendesült minden. Talán Kossuth Ferenc és Darányi miniszterek majd segítenek a bajon. Bár egyikük nem ebben az országban növekedett, de mindkettejük ismeri az Alföld szükségét s elég tudással is bírnak ahhoz, hogy Magyarországon óriási területeket hódítsanak meg a kulturának. A Hortobágnak s az Alföld óriási területeinek egyes részeit erdősíteni s öntöző-csatornákkal kell ellátni. Akkor kellő oltalom mellett a hasznos és kedves madárvilág is meghonosodik a most sivár területeken; légköri csapadék, eső is több lesz s a védekezés is könnyebb lesz a sáskák ellen.

A kassai egyetem.

A „Budapesti Hírlap” egyik legutóbbi számában egy kassai tudósítást olvasunk a Kassán tervezett egyetem ügyében. A cikkelyben Debreczent érdeklő megjegyzés is van, miért is közöljük azt egész terjedelmében:

A kassai egyetem állandó bizottsága ez évi április 9-én Takács Menyhért dr. jászóvári prépost-prélatus elnöklésével ülést tartott, amelyből a maga részéről a következő megállapodásokat közli velünk: A bizottság aggodalommal látja, hogy a magyar törvényhozás működése egyes parlamenti tényezők politikai tulkapásai folytán teljesen meddő és ez az eléggé nem sajnálható körülmény nemzetünk közgazdasági és kulturális haladásának állandó akadályja. A vidéki egyetemek föllállításának ügye már a megvalósítás stádiumába jutott volna, ha ez a kerékkötő politika nem állja folytonosan útját. A nemzet óriási nagy többsége a nemzeti kormány pártján van s bizalommal viseltetik a hazafias pártok együttműködése iránt is, minél fogva bizosan reméljük, hogy a nemzeti haladás és fejlődést gátló politikai akadályok mielőbb elháríthatnak az s ország képviselete kettős igyekezettel hozzáfoghat az alkotó munkához.

Az 1908. évi állami költségvetés az esztendő negyedik hónapjának derekán sem kerülhetett parlamenti tárgyalásra; annál kevésbé tudjuk, hogy mit rejt méhében a következő év büdzsetje. Erösen hisszük azonban, hogy már ebben a legközelebbi költségvetésben gondoskodás történik a kassai egyetem jogi és bölcséleti fakultásainak a föllállításáról, annyival inkább, mivel az egykor virágzó s jogilag még ma is létező — soha nem szünetelt — kassai egyetemnek a visszaállítása nemcsak a szép Kassa városnak és a Rákóczi vármegyének, hanem egész Felsőmagyarországnak s így magának a nemzetnek halasztást nem tűrő fontos érdeke. A kassai egyetem kérdésének ma már egész irodalma van s a permanens bizottság a maga sokszorosan igazolt érveit nem kívánja ismételni, csupán egy elhatározó politikai momentumra kívánja fölhívni a közfigyelmet, melyet Abauj egyik jeles képviselője: Hammersberg László vetett föl először s vitatott meg Takács Menyhért nagybizottsági elnökkel s több országos

névv politikussal: Felsőmagyarország északkeleti részét tiszta hazafias érzésű rutnének lakják a kultúra kezdetleges fokán, míg észak-nyugat vármegyéiben a tót nemzetiségi érzelmű elemek igekeznek politikai tulsúlyra vergődni a nemzet ellen; de emezeknek már saját nemzetiségi jellegű kulturájuk, saját faji intézményeik, jelentékeny közös vagyonuk s így politikai erejük is van. Ezeknek az izgatása már a rutének felé terjeszkedik, ezt pedig nemcsak politikai eszközökkel kell előnyomulásában megakasztani, hanem a magyar műveltség és tudomány teljes erejével le kell győzni. A rutén népet s az abból fejlődő intelligenciát meg kell nyerni a magyar közművelődésnek és tudománynak s itt annak az igazolására van szükség, hogy melyik műveltség az elsőbrendű, melyik az erősebb, a tót nemzetiségi-e, vagy a magyar. Az ötvenezer lakosú kuruc Kassa város az ország e két már-már találkozó népelemének eddig is megfigyelő örálomása volt, telve állami és nemzeti kulturintézményekkel, törhetetlen hazafiságu magyar lakossággal. Ezt a várost kell megtenni elsősorban a nemzeti tudomány és műveltség oly hatalmas erősségének, mely szellemi fegyverekkel diadalmasodik a csehél és morvával fajrokon s onnan támogatott tót nemzeti kultúra fölött. Végzetes hiba volna a magyarországi tótok nemzetiségi kulturájának idegenből jövő támogatását télenül nézni s a magyar műveltség uralmának elvesztésével a magyar állameszme uralmát is elveszni hagyni. Perciculum in mora.

A permanens bizottság ezek után behatóan foglalkozott egyes magyar városok nagy anyagi áldozatra kész akciójával az egyetem elnyerése érdekében. Legutóbb Debreczen városa kellett ezzel tiszteletreméltó feltűnést. A kassai bizottság ebben a maga törekvéseire nézve semmi versengést nem lát, sőt egész természetesnek és történelmileg megokoltnak tartja, hogy a hazafias vallásfelekezettek tudományos missziót is teljesítsenek a maguk képességei szerint s az állam támogatásával. Minden igaz magyarnak csak örvezenenie kell, hogy a pécsi katolikus és a debreczeni protestáns egyetem felállítása sikerülni fog, ami egyáltalán nem prejudikálhat a kassai két egyetemi fakultás mielőbbi fölállításának.

Városunk 1907. évi zárószámadata.

Roncsik Lajos főszámvévo a csótörtöki tanácsülésen betérjesztette a város 1907. évi zárószámadatait, mely így hangzik:

Tekintetes Tanács!

Városunk háztartásának s a város kezelése alatt álló alapítványoknak zárószámadatait s ezeknek alapján összeállított vagyon mérleget további megfelelő eljárás végett tisztelettel betérjesztem.

A házipénztárnál... ..	2.853,920 K 92 f.
rendes bevétellel szemben a rendes kiadás	2.510.825 K 48 f.
vagyis bevételi többlet	343.095 K 44 f.

Az	1.939,929 K 86 f.
rendkívüli bevétellel szemben, a rendkívüli kiadás	2.168.513 K 18 f.
így bevételi kevesblet	228.583 K 32 f.
Az átmeneti	305,953 K 28 f.
bevétellel szemben, átmeneti kiadás	312,195 K 24 f.
így bevételi kevesblet	6.241 K 96 f.

Ha a fenti számadatoknál mutatózó rendes bevételi többletből ... .. . 343,095 K 44 f.-ből a rendkívüli s átmeneti bevételi kevesblet összegét ... .. . 234,825 K 28 f.-t levonjuk kapjuk a házipénztár kiadási végösszesítésénél mutatózó ... .. . 108.270 K 16 f. pénztári maradványt.

A múlt évieknel nagyobb pénztári maradvány — a belügyminiszterium, illetve a törvényhatósági bizottság 71—1907. bkgy. számú határozatában kifejezést nyert intézkedés, — eredménye.

Ugyanazért javaslom, miszerint a közgyűléstől kéressék a zárszámadás tárgyalása alkalmával felbatalmazás arra nézve, hogy a maradvány összegéből:

a) az erdei vasut áthelyezési s építési költségeire: 20,000 korona.

b) a csereli magfák eladási árából befolyt 55,000 korona 20%-ának megfelelő 11,000 korona pedig erdőnevelési költségekre a f. 1908. évben felhasználható legyen.

A betérjesztett számadásból kitűnik, hogy az általános nehéz pénzügyi viszonyokat tekintve az eredmény kedvező és megnyugtató dacára annak, hogy a múlt évben szokatlanul nagyobb összegű rendkívüli hitel lett év közben megszavazva, mint az az előző években történt volt.

Ha a vagyonmérleget nézzük, ott is kedvező eredmény vagyis vagyon szaporodás mutatkozik.

Vége tisztelettel jelentem, hogy a vagyonmérleg összeállításánál a múlt évben ismételtlen visszaállított felügyelő-bizottságnak múlt évi javaslataira kellő figyelemmel voltam; azonban a terheknel az értékesökkenési tartalék beállításánál egyrészt a bizottsági közgyűlésnek 72—1907, másrészt a nagyméltóságos m. kir. belügyminiszter urnak ide vonatkozó régibb s újabb 70.082—1906, 84.632—1906. Hb. számú rendeleteit tartottam s kellett is szem előlt tartanom.

Debreczen, 1908 április 12.

Roncsik Lajos,
főszámvévo.

Hírek.

— Halálozás. Kovács Lajos mezőrendőrbiros f. hónap 11-ikén elhunyt. Temetése nagy részvétel mellett ment végbe. Kötelességtudó, buzgó ember volt, áldás legyen emlékezetére.

— Az egyetem ügye. Weszprémy Zoltán főispán, Kovács József polgármester és Kenézy Gyula dr. igazgatótanár-főorvos a héten Budapesten jártak és jelentést tettek a közoktatási kormánytól a köz

gyűlés azon határozatáról, melyet a debreczeni egyetem létesítése érdekében hozott. Apponyi Albert gróf szívesen fogadta városunk vezető férfiai és örömet fejezte ki Debreczen sz. kir. város áldozatkészsége előtt. Fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy ez alkalommal a közoktatási kormány az egyetem felállítására ügyben részletekbe nem bocsátkozott és sem ígérő, sem elutasító választ nem adott.

— Felhívás a katonai- és honvédevelő- és képző intézetekbe leendő felvételre. A m. kir. honvédelmi miniszter ur a városi tanácshoz megküldötte: a két katonai akadémiában, a katonai realiskolákban, a fiúcai hadtengerészeti akadémiában, a katonatiszti árvák nevelőintézeteiben, a m. kir. honvéd Ludovika-akadémiában és a m. kir. soproni honvéd főrealiskolában az 1908/1909. tanév kezdetén betöltendő magán-, közös- és magyar állami alapítványi helyek betöltésére vonatkozó pályázati hirdetményeket.

Pályázati véghatáridő minden iskolában 1908. május hó 15.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által a m. kir. honvéd Ludovika-akadémiában 1. alapítványi hely, a m. kir. soproni honvéd főrealiskolában szintén 1. alapítványi hely töltetik be, melyek elnyerése céljából a pályázati kérvények 1908. évi május hó 15-én délután 5 óráig adandók be a városi tanács iktató hivatalába.

A pályázati hirdetmények a katonai és illetékesi ügyosztálynál megtekinthetők.

A hadapród iskolába leendő felvételre még pályázati hirdetmény nem érkezett, a hirdetmény leérkezése után arról a közönség azonnal értesítve lesz.

— A gyermeknapok eredménye. Az országos gyermekvédő liga debreczeni fiókja a hó első napjain a nemesceiu egyesület javára gyermeknapokat tartott. A fényes erkölcsi és anyagi siker Wespéry Zoltán főispán érdeme, ki heteken át fáradozott, hogy ezen nemes emberbaráti intézmény erőforrásait gyarapítsa. A két gyermeknapon befolyt adományokból, gyűjtésekből és elárusításokból 5256 kor. 70 fillér. Oly összeg ez, melynél többet a fő- és székvárost kivéve, egy város gyermeknapja sem tud felmutatni.

Az urnákban és perselyekben összegyűlt pénznemek a következőképp oszlanak meg: 39,143 beadott pénzből 7058 drb egyfilléres, 21,550 drb kétfilléres 5680 drb tíz filléres, 4560 drb huszfilléres, 457 drb egy koronás, 113 drb két koronás, 22 drb ötkoronás és 1 drb arany, meg két papír tízkoronás. Igazolják ezek a számok, a liga azon törekvésének sikerét, hogy a cél nemes volta a közudatba megy át, mert ez a sok fillér a köznép adakozását is jelenti. A begyűlt összeg többi részét az egyletek, kereskedők iparosok és magánosok adakozásai képezik, amely összeget a bizottság külön fog kimutatni.

— A városi műjég szállítása. A héten bontották fel a városi műjégszállításra hirtetett pályázatot. A pályázatra egyetlen egy ajánlat érkezett be. Szentesi János és társaitól, az eddigi vállalkozóktól, akik a régi szerződés feltételei mellett nyerték el a műjégszállítást. Nevezetesen a vállalkozók kötelezik magukat, hogy a műjegyet 10 kilós táblákként 12 fillér árban veszik át a várostól. Egységárai a következők: Husvágási iparral foglalkozó iparosoknak a gyártás színhelyén táblákként 18 fillér, házhozszállítva 2—2 fillér, magánosoknak házhozszállítva 26 fillér.

— A vármegyei tisztviselői fizetése. Egyes lapok azt írták, hogy a kormány most váltja be azt az ísmételt tett ígérését, hogy a vármegyei tisztviselők fizetését az állami tisztviselőkével egyenlővé teszi, amennyiben 1909 január 1-től kezdve az összes vármegyei tisztviselők egy fokkal nagyobb rangsorbá fognak előlépni. Ezzel a hiráddal szemben illetékes helyről közlik, hogy a kormány azt az ígérését, hogy a vármegyei tisztviselők fizetését egyenlővé teszi az állami tisztviselők fizetésével, már az 1904. évi X. törvényekben, illetve az 1906. évi IX. törvényekben (költségvetés) beváltotta; az a híresztelés pedig, hogy 1909 január 1-étől az összes vármegyei tisztviselők egy fokkal nagyobb rangsorbá fognak előlépni, nem felel meg a valóságnak.

— Mikor állították fel az első villámhárítót? A legelső villámhárító, D'Alibord-nak és De Lor-nak Marly la Villeben és Párisban végzett kísérleteit nem tekintve, Philadelphában egy West nevű kereskedő házán nyert gyakorlati alkalmazást. Bár a villámhárító védőképességének feltétlen biztos hatásáról az emberek nem voltak meggyőződve, mégis aránylag rövid idő alatt majdnem minden európai kultúrállamban állították fel egy-egy ilyen eszközt. Időbeli sorrendben álljanak itt mindazon esetek, amelyekről említésre méltó jegezték fel a történelem.

Angolországban 1760-ban a Plymouth közelében levő Ed-dystone nevű világító-tornyot és 1762-ben Wattsonnak London közelében Paineshill helységben levő falusi házát szerelték fel villámhárítóval.

Németországban 1769-ben Reimarus orvos a hamburgi Jacsi-templomra alkalmazta az első villámhárítót.

Ausztriában 1769-ben Ingenhous hollandi orvos II. József császár rendeletére a puskaporraktárakat szerelte fel és egy évvel később, 1770-ben Marci abbé Schönbrunn közelében levő Peuring helységben, házáan alkalmazta a villámhárítót. Svájcban 1771-ben Sausure fizikus saját házára tétetett ilyen eszközt.

Olaszországban 1772-ben Toaldo apát a páduai egyetem csillagvizsgáló obszervatóriumára alkalmazta legelőször a villámhárítót.

Franciaországban csak 1773-ban sikerült a villámhárítót meghonosítani és pedig a dijoni egyetemen 3 évvel Nollet halála után, ki ezen újításnak a legelkeseredettebb ellensége volt.

Hollandiában 1775-ben Cuiterson műszerész állította fel a legelső villámhárítót.

Bajorországban 1776-ban Osterwald benedekrendi apát és akadémikus alkalmazta a München közelében levő Gasteiberg faluban levő házáan.

Magyarországon 1777-ben a budai tudományegyetem épületére erősítették fel az első villámhárítót.

Württembergben 1782-ben a hohenneimi kastély és egy évvel később, 1783-ban Stuttgartban egy Hemmer nevű ember szerelte fel a villámhárítót.

Baden nagyhercegségben 1782-ben Frigyes Károly nagyherceg uralkodása alatt Böckmann tanár házára szerelték fel a villámhárítót.

Dániában 1784-ben Kopenhágában alkalmazták legelőször a villámhárítót.

Orosz Lengyelországban 1784-ben Varsó városában egyszerre 6 darab ilyen eszközt állítottak fel.

Ugyancsak ebben az évben Oroszországban és pedig Szentpétervárott is szerelték fel villámhárítót.

Házankban levő 2.805.742 épületnek megvédésére csupán 8834 villámhárító szolgál, vagyis csak minden 317 épületre esik egy villámhárító.

— A tanyai iskolák átadása. Az állami tanyai népiskolákat a következők sorrendben adja át a város az államnak. Április 16-án délelőtt az ondódi iskolát, délután a pacit, április 21-én délelőtt a nagycsercit, délután a halápit, 22-én pedig a két oltai iskolát. Az iskolák átadásánál a város képviselőiben jelen lesznek Oláh Károly kulturatanácsnok és Aczél Géza főmérnök, a kultuszminiszter képviselőiben Csánky Viktor kir. tanfelügyelő és Latinovics Mihály, az államépítészeti hivatal főnöke.

— Győrmegeye és a cigánykérdés. Győrmegeye közigazgatási bizottsága Lippay Elek főispán elnöklésével a cigány-ügy rendezésével foglalkozott. A bizottság elhatározta, hogy fölír a földmívelésügyi és belügyminiszterhez az iránt, hogy a mezőrendőri törvény revíziója alkalmával a cigánykérdés is rendeztesse. A közigazgatási bizottság vélekedése szerint egyidejűleg módosítani kellene a büntetőtörvénykönyvnek egyes rendelkezéseit is, így különösen azt, amely negyven korona értékét meg nem haladó lopás esetén a községi bíróság hatáskörét állapítja meg. Ezt a rendelkezést akként kellene megváltoztatni, hogy az értékhár fölemelésével a szolgabíróságok is eljárhasanak a negyven koronánál nagyobb összegű lopások esetében s a nyomozást a rendőrség és csendőrség segítségével vezethessék.

5962—1908. ikt. szám.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Az 1898 január hó 24-én Nyitraán született kiskorú Seszták Juliánna illetőségének megállapítása céljából szülei, Seszták Mihály nagyszombati születésű, 61 éves róm. kath. napszámú, aki családját az előlnevezett leányának születése után 1—2 évvel elhagyta, ismeretlen helyre távozott és felesége szül. Langer Anna kaszali (nyitrai megyei) születésű 53 éves róm. kath. napszámú, aki az 1906. év végén és 1907. év elején a budapesti Szent-Rókus kórházban ápolgatván, onnan ismeretlen helyre távozott. — Nyomozandók, feltalálási esetén ugye a maguk, mint Seszták Mihály szüleinek illetőségi viszonyaira nézve részletesen kihallgatandók és a fölveendő jegyzőkönyvek Békés vármegye alispánjához küldendők.

Gyulán, 1908. évi április hó 9-én.

Alispán helyett:

Dr. Dániel,
várm. főjegyző.

21,049/IX. A. 2. sz.

Pályázati hirdetmény.

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1908-ik év folyamán hat időszakos tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett: május hó 4—24. földmiveskigazdák, június hó 1—14. erdőőrök, június hó 16—28. lelkészek, július hó 2—22. és július hó 25-től augusztus 15-ig néptanítók, végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhnyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint, hogy a méhkaplárának és méhészeti segéd eszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják.

Minden tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16. vanszakasza között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személy- és vegyes vonatok III-ik kocsiosztályában érvényes feláru menetjegy váltására jogosító igazolványt üdítik, melynek ára, a visszautazás költségeivel együtt, a tanfolyamról való elutazásakor fog megteríteni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, — melyben a foglalkozásuknak

megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, — a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez címezve, fölöttes hatóságuk útján, földmivesek és más foglalkozásuak pedig községük előjáróságának ajánlásával ellátva az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal előbb nyujtsák be. Budapest, 1908 március 16-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter.

1400.
1908. szám.

Versenyfoglalási hirdetés.

Az alulírott dohánygyári igazgatóság az üzemében 1908 évi július hó 1-től 1909 évi június hó 30-ig terjedő, esetleg 1911 évi június 30-ig terjedő három évi időtartam alatt, évenként szükségelendő mintegy 350 köbméter I. minőségű kemény puha tűzifa szállítására nyilvános írásbeli versenyfoglalást hirdet.

A tűzifa minőségének közelebbi ismertetése a különleges feltételekben foglaltatik.

Az ivenkint egy koronás bélyeggel ellátott és szabályszerűen kiállított ajánlatok lepecsételt borítékban »Ajánlat 1409. számú versenyfoglalási hirdetésben kiírt tűzifára», címmel legkésőbb 1908 évi május hó 19-én délelőtt 10 óráig alulírott igazgatósághoz közvetlenül vagy posta útján nyujtandók be, amikor a nyilvános versenyfoglalás meg fog tartatni.

Az ajánlatokat az ajánlati űrlapon megszerkesztve az előírt felírásu borítékba zárva kell benyujtani.

A versenyfoglaláson az ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

A bánatpénz az egy évi szállítási összérték 5% készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a versenyfoglalási hirdetés számára való hivatkozással valamely adóhivatalnál, vagy a budapesti állampénztárak bármelyikénél legkésőbb a versenyfoglalást megelőzőleg teendő le és az erről szóló nyugta a zárt ajánlatához csatolandó.

Egyébb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező »Általános szerződési feltételek»-ben, »Részletes feltételek»-ben és »a Különleges feltételek»-ben foglaltatnak, amelyek az ajánlati űrlappal és a kötetendő szerződés tervezetével együtt az alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az »Általános szerződési feltételek»-ben, a »Részletes feltételek»-ben és »a Különleges feltételek»-ben, nem különben a szerződési feltételekben foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az ezen hirdetményben kitett feltételektől eltérő, valamint azon szállított ajánlati, kiket a kormány vagy az illető miniszter a közszállítások elnyerésétől közérdek szempontjából kivonandóknak nyilvánított, vagy oly szállított ajánlati, kik a legközelebbi élműt 3 év alatt teljesített szállítások alkalmával megbízhatatlannak mutatkoztak, továbbá az elkészen beérkezett, vagy távirati uton tett ajánlatok, vagy oly ajánlatok, — melyekhez a letett bánatpénzről szóló nyugta csatolva nem lett, — figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1908 évi április hó 11-én.

Magyar kir. dohánygyári igazgatóság.